

Nuläget

Antalet registrerade hundar har de senaste 5 åren sjunkit kraftigt från 373 hundar år 2007 till 175 registrerade hundar år 2011. Minskningen ser ut att fortsätta under 2012. Andelen importörer var år 2007 ca 17%, år 2011 var andelen importörer ca 14%.

Rasen har präglats och präglas även idag av att en stor andel hundar i svensk avel är utlandsfödda, det vill säga importörer eller parningar utomlands. I regel har vi tillgång till väldigt lite information om de utlandsfödda avelsdjurens närmaste släktingar, såsom föräldrar, hel- och halvsyskon, vilket är anledningen till att andelen svenskfödda avelsdjur önskas högre.

Andelen svenska hundar i avel har dock ökat under tidsperioden, vilket har varit klubbens målsättning.

- 2007 användes 42 tikar i avel, varav 23 svenskfödda. 37 hanar användes i avel, varav 9 svenskfödda.

Totalt var andelen svenskfödda hundar i avel 40% år 2007

- 2011 användes 19 tikar i avel, varav 11 svenskfödda. 16 hanar användes i avel, varav 8 var svenskfödda.

Totalt var andelen svenskfödda avelsdjur 54% år 2011.

Importörer och utlandsparningar har bidragit att rasen idag kan uppvisa godtagbar genetisk variation. Avelsbasen är tillräckligt stor för att vi ska kunna bedriva en sund avel utan att inavelsgraden ökar för snabbt. För de senaste 5 åren är inavelsgraden i snitt ca 2%, alltså under den gräns på 2,5% som brukar anges som den maxgräns som ej ska överstigas.

Målsättning: För att öka informationen om de hundar som går i avel bör fler svenskfödda hundar användas. Detta gäller både tikar och hanar. De senaste 5 åren har andelen svenskfödda hundar i avel ökat med 14 procentenheter till 54%. Målsättningen inför kommande 5 år är att andelen svenskfödda avelsdjur ska öka till 65%.

HJÄRTFEL (Dilaterad Cardiomyopati, DCM)

DCM är en obotlig, dödlig hjärtsjukdom som förekommer på cirka 60% av hundarna i rasen.

Nedärvningen är autosomalt dominant, man misstänker dock att fler än en gen inblandad.

Hundar med DCM kan insjukna tidigt men många gånger syns inga symptom förrän i medelåldern. DCM är mycket svårt att diagnostisera innan symptomen visat sig, eftersom den "tysta fasen" då inget syns på hunden, kan vara i flera år. Enda möjligheten att upptäcka sjukdomen innan symptom visar sig är att låta hunden genomgå en speciell hjärtscreening. Om hunden är fri vid screeningen är det ingen garanti att hunden inte utvecklar DCM senare i livet.

Klubbens målsättning är att minska antalet hundar med DCM genom att tidigt identifiera hundar med ej synlig DCM för att kunna undvika dem i avel. Detta ska ske genom undersökning av avelsdjuren innan parning, och därefter varje år, så länge de går i avel. Klubben önskar också att alla avelshundar obduceras.

Svenska Dobermannklubben har i samarbete med Jens Häggström på Ultuna utarbetat förslag och rekommendationer till uppfödarna. Rekommendationen är att alla hundar

som ska användas i avel genomgår en hel hjärtscreening inom ett år före varje parning. Denna hjärtscreening innebär 24-timmars Holter EKG, ultraljud och färgdoppler, allt gjort vid ett och samma tillfälle. Denna undersökning kan för närvarande (2012) endast utföras av hjärtspecialisterna Jens Häggström Ultuna, Torkel Falk Helsingborg, Björn Åhblad Blå Stjärnan och Anna Tidholm på Albano djursjukhus. Ett särskilt protokoll som ska användas vid screeningen av dobermann är framtaget tillsammans med Jens Häggström. Protokollen sänder undersökande veterinär in till Svenska Dobermannklubben som publicerar alla resultat på klubbens hemsida.

Hjärtundersökning före parning samt obduktion syftar till att på sikt minska andelen hjärtsjuka hundar. Ett forskarteam i Tyskland (i det sk Lupa-projektet) uppger att de ser möjligheter att kunna ta fram ett DNA-test för dobermann-DCM, men vi vet inte när eller ens om det blir verklighet. För att ha några hundar kvar att kunna använda i avel när/om ett DNA-test kommer, är det mycket viktigt att andelen sjuka hundar minskar för att inte avelsbasen ska bli för liten. Kan vi minska andelen sjuka hundar från dagens 60% till tex 40% är mycket vunnet.

Projektet med att hjärtscreena avelshundar påbörjades december 2010. Fram tom oktober 2012 har 25 hundar screenats enligt ovan, varav 4 har fått diagnos DCM och 3 har fått resultat equivocal (tvetydig) och rekommenderas ny undersökning efter ca 6 månader. Detta är hundar som inte visat några synliga symptom på hjärtfel.

Tittar man på kullar födda under perioden 2011-01-01 tom 2012-06-26 ser det ut enligt följande:

2011 registrerades 21 kullar, varav 1 kull med bägge föräldrar screenade, 2 hade screenad mor, övriga ej screenade. Totalt användes 18 tikar och 15 hanar i avel 2011. 2012 hittills 9 registrerade kullar, varav 1 kull med bägge föräldrarna screenade, 1 kull med screenad mor, övriga ej screenade.

OBDUKTION

Eftersom DCM ibland utvecklas väldigt sent i livet, kan man utgå ifrån att en del hundar dör av andra orsaker, utan att det är känt att hunden faktiskt hade DCM. Det enda säkra sättet att ta reda på om hunden hade DCM eller inte är att låta obducera den. Det är inte helt enkelt att fastställa om hunden hade DCM vid obduktion, därför ska obduktionen ske vid Ultuna (Jens H) eller av Torkel Falk i Helsingborg. Det är mycket viktigt för avelsarbetet att hitta DCM-hundar, även om de dött av andra orsaker. Det är endast några få hundar obducerade hittills, vars resultat kommit till klubbens kännedom. Ett skäl till det är att projektet är relativt nystartat. Men kostnaden är en faktor som påverkar starkt. En obduktion kan kosta upp mot 5000 kr. Veterinärerna som obducerar vill ha HELA hunden till obduktion.

Allra helst skulle samtliga avelshundar obduceras. Främst de som dör av andra orsaker än DCM, för att se om det fanns en dold DCM som aldrig hann bryta ut, men även DCM-hundar bör obduceras för att säkerställa diagnosen.

Avelsrekommendation: Att använda hundar som är screenade och fria senast ett år innan parning. Att hundar använda i avel obduceras efter sin död oavsett vad de avlidit av.

Målsättning: Inom en 5-årsperiod få till stånd att minst hälften av alla avelsdjur hjärtundersöks inom ett år före varje parning, samt att minst 5 avlidna avelshundar obduceras varje år. Att öka antalet testade hundar

med hjälp av bidrag från DCM-fonden och vidare information till uppfödare och dobermannägare.

PHTVL/PHPV (persistent hyperplastic tunica vasculosa lentis PHTVL) (persisten hyperplastic primary viteous PHPV)

Är en ögondefekt som betyder att rester av de olika strukturer som normalt sörjer för ögats blodförsörjning under tidiga fosterlivet och på den primära glaskroppen som finns i ögat under fosterutvecklingen, finns kvar i ögat på den vuxna hunden. Om stora rester av dessa finns kvar senare i livet kan de ge mer eller mindre allvarliga problem beroende på storlek. Alla föräldradjur i Sverige undersöks med avseende på defekten och tidigare år alla valpkullar som förmedlats genom Svenska Dobermannklubben. Antalet affekterade hundar har idag sjunkit till en mycket låg nivå, felet hittas endast hos 1-2 % av alla ögonspeglade hundar 2005 och i regel endast som grad 1 = gränsfall. Detta trots den stora delen utlandsfödda föräldrar. Utomlands speglas inte hela kullar. För att SKK ska registrera dobermannvalpar krävs att båda föräldrarna är speglade, dock finns inget krav på att de skall vara fria.

Avelsrekommendationer: I avel skall endast användas hundar som är ögonspeglade och fria från PHTVL/PHPV.

Första valpkullen för avelstik och avelshane bör ögonspeglas. Även valpkull efter utlandsägd avelshane som får sin första kull i Sverige. Använder man en tik och en hane som har ögonspeglade och fria kullar sedan tidigare behöver valparna ej ögonspeglas.

Målsättning : Att bibehålla den låga nivå på affekterade hundar, genom att låta ögonspegla några valpar (första kullen) från de avelshundar som används i Sverige. Så att ingen hund som används i avel hinner få många affekterade valpar. 2012-09-25 var 51 st hundar speglade under 2012, varav 2 stycken hade anmärkning .

HD (Höftledsdysplasi)

Dobermann är rätt förskonade från allvarliga HD-fel . Den vanligaste orsaken till att dobermann får diagnosen HD C är ett för kort sk skåltak, vilket sällan eller aldrig påverkar hunden fysiskt i sitt dagliga liv. Minst 50 % av höftkulan skall ligga i höftskålen och täckas av skåltaket, är skåltaket lite för kort blir diagnosen HD C. Dobermann är en stram och muskulös hund och drabbas således sällan av slappa leder.

Avelsrekommendationer: I avel får endast röntgade och fria hundar A, B eller UA användas då dobermann omfattas av SKK's genetiska bekämpningsprogram. På många raser finns nu sk HD-index att tillgå men ännu så länge inte på Dobermann. På de raserna med index har det visat sig att det inte är så lätt att förutse vilka hundar som har bäst sk HD-index.

Den viktigaste rekommendationen bör således vara att inte använda någon avelshund i för stor grad utan att hinna utvärdera och HD-röntga dess avkommor.

Målsättning: Fram till 2005 hade HD-frekvensen sjunkit under många år. Då låg den på ca 13 % med HD-fel och röntgenfrekvensen på ca 42 % . För att fram till hundar födda 2010 ökat något med 17,5% med HD-fel och en röntgenfrekvens på 37%.

**Antalet HD-belastade hundar bör minska och ligga max mellan 10-15 % .
Röntgenfrekvensen bör öka och ligga på minst 50%. Lite beroende på antalet registrerade.
Arbeta för att HD-index även införs på Dobermann under kommande period av RAS.**

WOBLER (instabilitet mellan halskotor)

Är en medfödd defekt som ofta inte visar sig förrän hunden är i medelåldern. Symtomen varierar kraftigt men typiska är smärta vid huvudrörelser, hälta, rörelsestörningar och ibland förlamning. Vissa hundar drabbas lindrigt, andra så svårt att de måste avlivas. Även en hund med lindriga problem kan sällan användas till någon form av arbete. Defekten kan endast med säkerhet diagnostiseras med kontraströntgen. Arbetande hundar tex skyddshundar som ansträngs hårt i nacke och rygg påvisar inte fler drabbade individer än genomsnittet dobermann. Men det är svårt att kartlägga hur utbrett problemet är.

Avelsrekommendation: Ingen hund med wobblersliknade symtom bör användas i avel. Arvsgången är okänd, vilket gör den svårt att bekämpa men defekten är känd över hela världen.

Målsättning: Att få bättre överblick hur många drabbade vi har i rasen genom en hälsoenkät. Att sprida kunskap bland uppfödare och dobermannägare om wobblers .

KNÄ/KORSBANDS SKADOR

Är relativt vanliga diagnoser på dobermann hos försäkringsbolagen. Så pass vanliga att begränsningar i ersättning för dessa skador infördes. Dessa symtom visar sig inte helt ovanligt ganska så tidigt i hundens liv och är inte åldersrelaterade. Skadade och avslitna korsband samt kroniska inflammationer i knäleden med pålagringar som följd är smärtsamma och kostsamma operationer med lång konvalescenstid. Arvsgången är inte fastställd men någon form av arvbarhet föreligger, lika så exteriöra förutsättningar med dåligt vinklade knäleder.

Avelsrekommendation: Hundar med knäproblem bör inte användas i avel. Lika så bör man vara aktsam med hundar ur kullar där flera drabbats av korsbandsproblem eller andra knäproblem. Samt hundar som lämnat flera avkommor med korsbands/knäproblem.

Att röntga knäna i samband med HD-röntgen för hundar som ev kommer att användas i avel kan ge en god indikation på knästatus.

Målsättning: Att få en bättre överblick hur stor andel hundar som drabbas av knäproblem någon gång i livet genom hälsoenkät och kontakt med försäkringsbolag. Informera uppfödare och arbeta för att få fler att knäröntga i samband med HD röntgen.

SKÖLDKÖRTELFEL (vanligast hypothyreos = underfunktion i sköldkörteln)

Är en autoimmun sjukdom som drabbar Dobermann. Symtomen som ofta kommer smygande kan variera, men visar sig ofta som viktökning, viktnedgång, trötthet, hudförändringar, frusenhet och fertilitetsproblem. Andra mer mentala symtom är humörsvingningar såsom plötslig ängslighet, rädslor eller aggression.

Hur pass utbredd sjukdomen är okänt, många drabbas lindrigt vilket kan göra att de aldrig diagnosticeras.

Avelsrekommendation: Sjukdomen är ärftlig och båda föräldrarna måste vara bärare av anlaget för att få affekterade avkommor. Ett blodprov där man mäter T4 och TGAA kan utvisa om hunden är sjuk, men inte huruvida den kommer att drabbas i framtiden. Alla avelshundar bör vara testade och fria från sköldkörtelfel senast 6 månader innan parning. Man bör som uppfödare och hanhundsägare följa upp sin avelshunds kullar då affekterade avkommor talar om att båda föräldrarna bär anlaget, inför vidare användning i avel.

Målsättning: Att få bättre överblick av hur många drabbade vi har i rasen, genom tex en hälsoenkät. Samt motverka en ökning av drabbade hundar genom information till uppfödare och dobermannägare att testa sina avelsdjur.

KRONISK LEVERSJUKDOM (Dobermann hepatit)

Orsak och arvs gången är okänd. Drabbar oftare tikar än hanar. Säker diagnos är ofta svår att ställa och görs bla via biopsi på levern. Symtom och blodtester kan ge en bra bild. Utbredningen i Sverige är relativt okänd men man misstänker att många dobermann kan ha sjukdomen utan att visa några kliniska symtom. När sjukdomen utvecklas så ger den synbara symtom och leder till leversvikt. Typiska symtom är ökad törst och urinering, minskad aptit, avmagring och ansamling av vätska i buken.

Avelsrekommendation: Omfattningen av drabbade hundar verkar vara låg i nuläget men förekommer. Ett vanligt blodprov innan parning för att se blodvärden och levervärden ger en bra indikation om eventuella avvikande levervärden.

VON WILLERBRANDTS SJUKDOM (Blödarsjuka)

Är en form av ärftlig blödarsjuka som finns i flera raser bla Dobermann. Symtomen är vanligtvis milda, lättblödande slemhinnor i mun och nos är vanliga symtom. Samt förlängd blödningstid som man bör vara aktsam om vid operationer samt valpning. I regel minskar symtomen med åldern och övervägande delen affekterade hundar lever ett normalt liv.

Sjukdomen och anlagsbärare kan påvisas vid blodtest . Sjukdomen nedärvs dominant och hunden kan vara fri, sjuk eller bara anlagsbärare.

Avelsrekommendation: Hundar som används i avel bör testas för vWD. Ingen hund med sjukdomen bör användas och minst en förälder bör vara testad och fri. Då föds vidare inga affekterade valpar .